

**KULE
KİTAP**

KADIN ERKEKLEŞİNCE
Hüseyin Rahmi Gürpınar

KADIN ERKEKLEŞİNCE

Yayıma Hazırlayan
Hüseyin Özdemir

Kule Kitap©
www.kulekitap.com
kitap@matbumedia.com
0850 304 22 03
Yayıncı Sertifika No 28740

Genel Müdür: Emrah Çelik
Genel Yayın Yönetmeni: Özgür Türkođlu
Yayıma Hazırlayan: Hüseyin Özdemir
Mizanpaj Tasarım: Yusuf Efe
Kapak Tasarım: Yusuf Efe

1. Basım, İstanbul, Şubat 2026
ISBN: 978-625-8664-12-6
Tilki Kitap Matbaa / İstanbul
Matbaa Sertifika No: 48138

“Kule Kitap Yayınevi tarafından baskıya hazırlanan
eserlerin hukuki sorumluluđu tamamen yazara aittir.”

Hüseyin Rahmi Gürpınar

KULE KİTAP YAYINEVİNİN YAYIN ESASLARI

Kule Kitap:

Sağlam yapıları ve uzun ömürleriyle bilinen kuleler gibi üzerinde yükseldiği entelektüel ve sanatsal değerlerle zamanın yıpratıcılığına direnen, geçmiş ile gelecek arasında kurduğu bağla yarınlara zengin bir miras bırakmayı hedefleyen bir yayınevidir.

Klasikten moderne uzanan kültür vadisinde, okuyucularına zihinsel olarak daha yüksek bir bakış açısı ve estetik beğeni kazandıracak fikir ve sanat eserlerini yayımlamayı amaçlar.

İlkeli yayıncılık anlayışıyla, Anayasa'da belirtilen Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliklerine ve toplumun değerlerine bağlı kalacak, hiçbir ideolojinin veya politik düşüncenin hizmetinde olmayacaktır.

Bünyesine katacağı eserleri seçerken bunların kendinden sonrakilere kılavuzluk edebilecek, ilham verebilecek, içerikleriyle özgün, dil ve anlatımıyla yüksek kalitede olmasına dikkat edecektir.

Ticari kaygılardan ziyade edebî, sanatsal veya bilimsel değere göre toplumun genel yararına uygun, eğitici, bilgilendirici ve estetik değerler taşıyan eserlerin seçilmesine özen gösterecektir.

Farklı bakış açılarına, kültürlere ve dillere yer verecek zengin bir yayın portföyüyle eser çeşitliliğini artırırken bu eserleri ait oldukları kültürde de nitelikleriyle öne çıkmış seçkin eserler arasından seçecektir.

Yayımlayacağı eserlerin her safhasını akademik bir titizlikle takip edecek; dil bilgisi, yazım kuralları, tutarlılık ve anlam bütünlüğü gibi

konularda sıkı bir editoryal süreçten geçmesini sağlarken Türk Dil Kurumunun *Yazım Kılavuzu*'nda belirtilen esaslar çerçevesinde hareket edecektir. (Tarih konulu eserlerde, özellikle Arap harfli kaynaklarla yapılacak çalışmalarla uyumlu olması açısından, özel isimlerin yazımın-da ait olduğu dildeki yazılışı esas alınacaktır.)

Yazarlardan intihal ve etik ihlali yapmadıklarına dair yazılı beyan alacak, fikrî mülkiyet hakları konusunda hassasiyet gösterecektir.

Her kitabı bir miras olarak yarınlara emanet ederken sıradan kitaplardan ziyade derinlik ve anlam arayan okurlarını entelektüel bir zirve yolculuğuna davet ediyor.

Faydalı olmak dileğiyle...

HÜSEYİN RAHMİ GÜRPINAR

17 Ağustos 1864'te İstanbul'da dünyaya gelen Hüseyin Rahmi Gürpınar, Plevne gazilerinden Mehmed Said Paşa'nın oğludur. Annesi Ayşe Sıdika Hanım'ı üç yaşında kaybetmesi üzerine İstanbul Aksaray'da anneanesi tarafından büyütülmüştür. İlk eğitimi burada Yakubağa Mahalle Mektebinde almış, sonrasında Mahmudiye Rüşdiyesine devam etmiştir. Hocası tarihçi Abdurrahman Şeref Efendi'nin teşviki ile kaydolduğu Mülkiye Mektebini sağlık sorunları nedeniyle bitirememiştir.

Adliye Nezareti Ceza Kalemi, Ticaret Mahkemesi, Nafia Nezareti Tercüme Kaleminde süren memuriyet hayatı II. Meşrutiyet'in ilanı ile sona ermiştir (1908). TBMM'de 5 ve 6. dönem Kütahya milletvekilliği yapmıştır (1936-43). Yazdığı eserlerin geliriyle geçinebilen nadir yazarlardan biriydi. Heybeliada'daki evinde 8 Mart 1944 tarihinde -hiç evlenmemiş biri olarak- bekâr hayatının yalnızlığı içinde vefat etti.

Edebî sahada kendi kendini yetiştirenlerdendir. Eserlerinde Fransız edebiyatının tesiri belirgindir. Alexandre Dumas'nın *Monte Cristo*, Jules Lermina'nın *Lord Hope*, Ahmed Midhat Efendi'nin *Hasan Mellâh* ve *Paris'te Bir Türk* adlı eserlerini bizzat zikretmiştir.

Daha on iki yaşında başladığı yazı hayatının ilk mahsulleri (*Gülbahar Hanım* vb.) Aksaray yangınına kurban gitti. İlk hikâye denemesi olan *Bir Genç Kızın Avaze-i Şikâyeti*, *Cerîde-i Havâdis*'te yayımlandı (24 Kasım 1884). *Tercüman-ı Hakikat*'te 1887'de *Âyine* adıyla tefrika edilen çarpık Batılılaşma eleştirisi niteliğindeki ilk

romanı daha sonra *Şık* adıyla basıldı (1889).

Tercüman-ı Hakikat, İkdam, Sabab, Söz, Zaman, Vakit, Son Posta, Milliyet ve *Cumhuriyet* gazetelerinde yazıları, tefrikaları yayımlandı.

1908'de çıkardığı *Boşboğaz ile Güllâbi* adlı mizah dergisi 36 sayı yayımlandı.

Eserlerinde realist ve natüralist düşüncenin izleri görülür. Romantizmden de esintiler vardır. İlave olarak sosyal hicivlerle ele aldığı kişi ve durumları tenkide tâbi tutar, değer yargılarıyla okuyucuyu ikaz eder. Kendi çağının toplumsal, siyasi, ekonomik meselelerini eğlendirici bir üslupla değerlendirmeyi çok iyi başarır. Eserlerindeki geniş kişi kadrosu bunun için oldukça zengin imkânlar sunar.

Kendisine roman yazarı şöhretini kazandıran ilk büyük eseri *Mürebbiye*'de (1899) çocuklar için tutulan yabancı eğitimcilerin bir kısmının ahlaki aşınmada oynadıkları menfi role dikkat çekmiştir. *Nimetşinas* (1901), farklı sosyal sınıflara mensup iki kadın üzerinden ahlak-namus meselelerini ele alır. Bir çarpık Batılılaşma örneği üzerinden bu hususta doğru değerlendirmenin ne olması gerektiğini *Şıpsıvdi*'de ele alır (1901). *Gulyabani, Cadı, Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç* ve daha birkaç eserinde fantastik unsurlar öne çıkar. Bu suretle toplumdaki bazı bâtil inanç ve hurafeleri sanık sandalyesine oturtur. I. Dünya Savaşı'nın doğurduğu harp zenginleri ve ahlaki yozlaşma pek çok yazarın olduğu gibi Hüseyin Rahmi'nin de eserlerinde mevzu edilir. Pozitivist ve dinî-ahlaki değerlerin çatıştırıldığı *Ben Deli miyim, Utanmaz Adam* ve *Deli Filozof* oldukça ses getirmiştir.

İstanbul neredeyse bütün mekân ve kişi-karakter kadrosuyla Hüseyin Rahmi'nin eserlerinde arzıendâm eder. Kişileri kendi şi-

veleriyle konuşturduğu sayfalarda onun meddahlık kudretine de şahit oluruz.

Dilde sadeliğin lüzum ve ehemmiyetine yaptığı vurgu ile edebiyatın halka hitap eder hâle gelmesinde öncü rol oynayanlardandır.

Resim, müzik, fotoğraf gibi güzel sanatlara da ilgi duymuş; Heybeliada'daki münzevi hayatını bunlarla da renklendirmek istemiştir.

Vidinli Tevfik Paşa, Voltaire, Beşir Fuad, Emile Zola kanalıyla pozitivist düşünceden etkilendiği açıktır. Ancak inanç meselesinde mutedil bir yaklaşım sergiler. Dinin toplumsal ve ahlaki alandaki müspet rolünün farkındadır.¹

Eserleri:

Romanları:

1. *Şık* (1305/1889)
2. *İffet* (1312/1896)
3. *Mutallaka* (1314/1898)
4. *Mürebbiye* (1315/1899)
5. *Bir Muadele-i Sevda* (1315/1899)
6. *Metres* (1315/1899)
7. *Tesadüf* (1316/1900)
8. *Nimetşinas* (1317/1901)
9. *Şıpsıvdi* (1327/1911)
10. *Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç* (1328/1912)
11. *Sevda Peşinde* (1328/1912)
12. *Gulyabani* (1330/1913)

¹ Önder Göçgün, "Gürpınar, Hüseyin Rahmi", *DİA*, C. 14, İstanbul, 1996, s. 324-326; Nihad Sami Banarlı, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, C. 2, MEB, İstanbul, 1983, s. 1059-1062; Ummahan Nerkiz, "Hüseyin Rahmi Gürpınar", <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/gurpinar-huseyin-rahmi> (05.01.2026, 14.00).

13. *Cadı* (1330/1913)
14. *Hakk'a Sığındık* (1335/1919)
15. *Toraman* (1335/1919)
16. *Hayattan Sahifeler* (1335/1919)
17. *Son Arzu* (1338/1922)
18. *Tebessüm-i Elem* (1339/1923)
19. *Cebennemlik* (1340/1924)
20. *Meyhanede Hanımlar* (1340/1924)
21. *Efsuncu Baba* (1340/1924)
22. *Ben Deli miyim* (1341/1925)
23. *Tutuşmuş Gönüller* (1926)
24. *Billür Kalb* (1926)
25. *Evlere Şenlik, Kaynanam Nasıl Kudurdu* (1927)
26. *Muhabbet Tılsımı* (1928)
27. *Mezarından Kalkan Şehid* (1929)
28. *Kokotlar Mektebi* (1929)
29. *Şeytan İşi* (1933)
30. *Utanmaz Adam* (1934)
31. *Eşkrya İninde* (1935)
32. *Kesik Baş* (1942)
33. *Gönül Bir Yeldeğirmenidir, Sevda Öğütür* (1943)
34. *Ölümler Bir Kurtuluş mudur* (1945)
35. *Dirilen İskelet* (1946)
36. *Dünyanın Mihveri Kadın mı Para mı* (1949)
37. *Kaderin Cilvesi (Başımıza Gelenler)* (1964)
38. *Deli Filozof* (1964)
39. *Can Pazarı* (1968)
40. *İnsanlar Önce Maymun mu idi* (1968)
41. *Ölümler Yaşıyor mu* (1973)
42. *Namuslu Kokotlar* (1973)

Hikâyeleri:

1. *Kadınlar Vâizi* (1336/1920)
2. *Namusla Açlık Meselesi* (1933)
3. *Katil Buse* (1933)
4. *İki Hödüğün Seyahati* (1933)
5. *Tünel'den İlk Çıkış* (1934)
6. *Gönül Ticareti* (1939)
7. *Melek Sanmıştım Şeytanı* (1943)

Tiyatroları:

1. *Hazan Bülbülü* (1332/1916)
2. *Kadın Erkekleşince* (1933)
3. *Tokuşan Kafalar* (1973)
4. *İki Damla Yaş* (1973)

Tenkit Eserleri:

1. *Cadı Çarpıyor* (1329/1913)
2. *Şekâvet-i Edebiyye* (1329/1913)

Tercümeleri:

1. Emile Gaboriau, *113 Numaralı Cüzdan* (1305/1889)
2. Emile Gaboriau, *Bir Kadının İntikamı* (1307/1891)
3. Emile Gaboriau, *Batinyollü İhtiyar* (1307/1891)
4. Arnold ve Jules Claretie, *Paris'te Bir Teebhül* (1308/1892)
5. Alfred de Musset, *Frederick ile Bernerette* (1313/1897)
6. Paul de Kock, *Bîçâre Bakkal* (1319/1903)

Diğer Eserleri:

1. *Müntehabât-ı Hüseyin Rahmi* (I-III, 1305/1889)
2. *Eti Senin Kemiği Benim-Sohbetler* (1963)
3. *Sanat ve Edebiyat* (1972).